

**ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՏՄԱԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ
ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ - ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**

Մարզկենտրոնը՝ ք. ԿԱՊԱՆ

<i>Մարզի տարածաշրջանները՝</i>	<i>Քաղաքները՝</i>
Կապան	Կապան
Գորիս	Գորիս
Միսիան	Միսիան
Մեղրի	Մեղրի
	Ագարակ
	Քաջարան
	Դաստակերտ

Վարչատարածքային բաժանումը 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ

	Տարածքը, քառ. կմ	Մայրա- քաղաքը/ մարզ- կենտրոնը	Բնակչու- թյան խտությունը, մարդ/կմ ²	Համայնքներ				Գյուղա- կան բնա- կավայրեր
				ընդա- մենը	քաղա- քային	քաղա- յին	գյուղա- կան	
Հայաստանի Հանրապետություն	29743	Երևան	109	926	48	12	866	949
ՀՀ Սյունիքի մարզ	4506	Կապան	34	109	7	-	102	127

ՀՀ Սյունիքի մարզի քաղաքները

(հունվարի 1-ի դրությամբ)

Քաղաքի անվանումը	Քաղաքի կարգավիճակ ստանալու տարեթիվը	Հեռավորությունը մինչև Երևան, կմ	Մշտական բնակչության թվաքանակը, հազ.մարդ				
			2005	2006	2007	2008	2009
Ագարակ	1995	385	4.8	4.8	4.8	4.8	4.8
Գորիս	1924	236	23.1	23.2	23.2	23.1	23.0
Դաստակերտ	1995	226	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Կապան	1938	301	45.7	45.6	45.5	45.5	45.5
Մեղրի	1984	373	4.8	4.8	4.8	4.8	4.9
Սիսիան	1974	206	16.7	16.7	16.7	16.7	16.7
Քաջարան	1958	327	8.4	8.4	8.4	8.5	8.5
Գորիս	1924	236	23.1	23.2	23.2	23.1	23.0

Տարածքը	4506 քառ. կմ
ՀՀ տարածքում մարզի տարածքի տեսակարար կշիռը	15.1%
Քաղաքային համայնքներ	7
Գյուղական համայնքներ	102
Քաղաքներ	7
Գյուղեր	127
Բնակչության թվաքանակը 2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	152.9 հազ. մարդ
այդ թվում`	
քաղաքային	103.7 հազ. մարդ
գյուղական	49.2 հազ. մարդ
ՀՀ բնակչության ընդհանուր թվաքանակում բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը, 2008թ.	4.7. %
Քաղաքային բնակչության թվաքանակի տեսակարար կշիռը	67.8%
Գյուղատնտեսական նշանակության հողեր	333598 հա
այդ թվում` վարելահողեր	43827 հա

ՀՀ Մյունիքի մարզը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի հարավում: Մարզը հյուսիսից սահմանակից է ՀՀ Վայոց ձորի մարզին, հարավից պետական սահմանով սահմանակից է Իրանին (սահմանի երկարությունը 42 կմ է), արևմուտքից՝ Նախիջևանին և արևելքից՝ Ադրբեջանին:

Օգտակար հանածոներով հանրապետության ամենահարուստ մարզն է: Գրանցից կարևորագույններն են՝ գունավոր (պղինձ, մոլիբդեն, ցինկ և այլ գունավոր) և թանկարժեք (ոսկի, արծաթ) մետաղների հանքաքարերը, ինչպես նաև ոչ մետաղային օգտակար հանածոների մի ամբողջ շարք (շինարարական և երեսապատման քարեր, բազալտային հումք, կրաքարի և այրվող թերթաքարերի, մարմարի, գրանիտի պերլիտի և դիատոմիտների պաշարներ):

ՀՀ Մյունիքի մարզն ընդգրկում է պատմական Մեծ Հայքի հզորագույն նահանգի՝ Մյունիքի (Միսական) երբեմնի 12 գավառներից 6-ի տարածքները (Բաղք, Ձորք, Կովսական, Ծղուկ, Հաբանդ և Արևիք): Այժմ այդ տարածքները համապատասխանում են Կապանի, Գորիսի, Միսիանի և Մեղրու տարածաշրջաններին:

ՀՀ ամենաբարձր լեռնանցքը **Մեղրու լեռնանցքն** է (2483 մ):

Հայտնի են Բաղաբերդն ու Որոտնաբերդը, Հալիձորի ամրոցը, Տաթևի և Որոտնա վանքերը: Բնական հուշարձաններից են Գորիսի, Խնձորեսկի «բուրգերն» ու այրերը, Շաքիի ջրվեժը, Որոտանի ու Ողջիի կիրճերը, «Սատանի կամուրջը»:

900 տարի առաջ **Տաթևի վանքում** հիմնվել է համալսարան, որտեղ ուսումնասիրվել է աստղագիտություն, մաթեմատիկա, փիլիսոփայություն և օտար լեզուներ:

Կապան քաղաքից հարավ՝ Ծավ գետի կիրճում է գտնվում աշխարհի ամենամեծ **քնական սոսիների ռելիկտային պուրակը**, որը զբաղեցնում է 60 հա տարածություն (ծառերի տարիքը հաշվվում է հարյուրամյակներով): Այդ եզակի պուրակի որոշ ծառերի տրամագիծը հասնում է 3 մ-ի, իսկ բարձրությունը՝ 40-45 մ-ի:

Հոգևոր-մշակութային ավանդույթներով հարուստ Կապան քաղաքում 2001թ. դեկտեմբերի 1-ին իր դռները բացեց Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցին, իսկ Գարեգին Նժդեհի ծննդյան 115 ամյակի կապակցությամբ կառուցվեց Գ.Նժդեհի հուշահամալիրը:

Քաղաքից 4 կմ հեռու, Ողջի գետի աջ ափին, թավուտ անտառում է գտնվում Վահանավանքը (X-րդ դար)՝ պատմական Մյունիքի հոգևոր և մշակութային կենտրոններից մեկը, իսկ 25 կմ հեռավորության վրա՝ նեղ կիրճերով, թավուտ անտառներով գեղատեսիլ «Շիկահողի» պետական արգելոցը:

Ողջի գետի անտառածածկ կիրճում շատ են հանքային աղբյուրները:

Կիրճի եզրին կանգուն է մնացել Բաղաբերդ հինավուրց ամրոցը (IV դար):

Քաջարան քաղաքի շրջակայքը հարուստ է քաղցրահամ ու հանքային աղբյուրներով:

Ծովի մակերևույթից 3250մ բարձրության վրա փոված Կապույտ լիճից սկիզբ է առնում Մեղրի գետը, իսկ Կապուտջուղ լեռան (3905 մ) հարյուրյակներից՝ Կապուտջուղ գետը, որի հետ Քաջարանց գետի միահյուսումից կազմավորվում է Ողջի գետը:

Որոտանի կիրճում են գտնվում Տաթևի ՀԷԿ-ը՝ Որոտանի ՀԷԿ-երի կասկադի առաջնեկը և **Շամբի** ջրամբարը, որտեղից 18 կմ երկարությամբ թունելով ջուրը հասնում է Տաթևի ՀԷԿ-ի տուրբիններին: Միսիանից 6 կմ հեռավորության վրա է գտնվում **Շաքիի** ջրվեժը՝ Փոքր Կովկասի լեռների ամենախոշոր ջրվեժը (բարձրությունը 18 մ):

Վաղատնիում է գտնվում Որոտնավանքը՝ X-XII դարերի ճարտարապետության մի հետաքրքիր ստեղծագործություն, իսկ Աղիտում՝ XII դարի յուրատեսակ դամբարանային հուշարձանը: Միսիան քաղաքի շրջակայքում գտնվում է նեոլիտի ժամանակաշրջանի դամբարանաբլուր՝ Խոշում Գ-աշը, որը նախնադարյան մարդու կացարան է:

Սյունիքի իշխանանիստ կենտրոնը սկզբնական շրջանում եղել է Ծղուկ գավառի Շաղատ գյուղաքաղաքը, IX դարում՝ Վայոց ձորի Եղեգիս գյուղաքաղաքը, X դարի կեսերից սկսած՝ Կապան քաղաքը:

Պարսկական գավթիչների լծի դեմ XVIII դարում հայերի մղած ազատագրական պայքարում մեծ դեր է խաղացել Սյունիքի մելիքական տոհմի ներկայացուցիչ Իսրայել Օրին, որը երկրի ազատագրության գաղափարը համահայկական շրջաններից գատ, ներկայացրել է նաև եվրոպական և ռուսական արքունիքներում:

1720-ական թվականներին Գավիթ Բեկի գլխավորությամբ, «Սյունյաց աշխարհ»-ն ազատագրվում է մահմեդական տիրապետության լծից (1727թ. տեղի ունեցած Հալիձորի ճակատամարտում Գավիթ Բեկի զորքը ջախջախում է թշնամու զորաբանակները):

XIX դարի վերջին Սյունյաց լեռներից արևելք ընկած գավառները ներառվում են Ելիզավետպոլի նահանգի մեջ, իսկ 1921թ. օգոստոսի 31-ին՝ Կապանի, Գորիսի, Միսիանի և Մեղրու գավառակներից կազմավորվում է Ջանգեզուրի գավառը՝ Գորիս կենտրոնով:

1930թ. նախկին գավառակների փոխարեն կազմավորվում են վարչական 4 շրջաններ և տարածաշրջանը տնտեսական և մշակութային մեծ վերելք է ապրում:

Տնտեսությունը

ՀՀ Սյունիքի մարզը, գրավելով ռազմավարական և աշխարհաքաղաքական նշանակության կարևոր դիրք, ունենալով բնահումքային հարուստ պաշարներ, արտադրական մեծ ներուժ և հանդիսանալով հանրապետության ամենախոշոր վարչական ու տնտեսական մարզերից մեկը, միաժամանակ մնում է համեմատաբար քիչ բնակեցված և տնտեսապես թույլ յուրացված, ինչը մասամբ պայմանավորված է մայրաքաղաքից ունեցած մեծ հեռավորությամբ և տրանսպորտային հաղորդակցության այլընտրանքային միջոցների բացակայությամբ:

Մարզի տնտեսության ընդհանուր ծավալում գերակշռողը արդյունաբերության և գյուղատնտեսության ճյուղերն են:

2008թ.-ին մարզի տնտեսության հիմնական ճյուղերի տեսակարար կշիռները հանրապետության համապատասխան ճյուղերի ընդհանուր ծավալում կազմել են.

- արդյունաբերություն՝ 13.5 %,
- գյուղատնտեսություն՝ 9.1 %,
- շինարարություն՝ 3.0 %,
- մանրածախ առևտուր՝ 0.9 %,
- ծառայություններ՝ 0.8%:

Մարզի *արդյունաբերության* հիմնական ճյուղը *հանքարդյունաբերությունն* է և էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը: Մարզում արտադրվող էլեկտրաէներգիայի գերակշիռ մասը բաժին է ընկնում Որոտանի ՀԷԿ-ի կասկադին:

Գյուղատնտեսությունը հիմնականում մասնագիտացած է *բուսաբուծության* (մասնավորապես՝ հացահատիկային մշակաբույսերի և կարտոֆիլի արտադրություն) և *անասնաբուծության* (մասնավորապես՝ խոշոր եղջերավոր անասունների բուծում) մեջ:

Բեռնատրանսպորտի սաղարկումները մարզում իրականացվում են *ավտոմոբիլային տրանսպորտով*:

Մարզի տարածքով է անցնում Հայաստանն Իրանի հետ կապող ավտոմայրուղին, որն էական դեր ունի մարզի տնտեսության զարգացման գործում: 2008թ.-ին շահագործման է հանձնվել *«Կապան - Ծավ - Մեղրի»* ռազմավարական նշանակություն ունեցող ավտոմայրուղին, որը, որպես այլընտրանք *«Կապան - Քաջարան - Մեղրի»* միջպետական ճանապարհին՝ տեխնիկական ցուցանիշներով գերազանցում է վերջինիս:

Կապան քաղաքը

Կապան քաղաքը (2008թ. տարեվերջ՝ 45.5 հազ. բնակիչ) գտնվում է Խուստուփ լեռան ստորոտում (3201 մ), հեռավորությունը Երևանից 301 կմ: Հանրապետության խոշոր արդյունաբերական քաղաքներից մեկն է:

1846թ.-ից մինչև խորհրդային կարգերը պղնձահանքերը շահագործվել են մասնավոր ձեռնարկատերերի կողմից (ֆրանսիական արդյունաբերական և մետաղագործական ընկերություններ):

Տնտեսության առաջատար ճյուղն արդյունաբերությունն է, ընդհանուր ծավալում գերակշռողը հանքարդյունաբերությունն է, որից կարևորագույններն են գունավոր և ազնիվ մետաղների արդյունահանումը:

Որոշակի տեսակարար կշիռ ունեն նաև մշակող արդյունաբերությունը (սննդամթերքի, կարի, ոչ հանքային շինանյութերի, այլումինե և մետաղապլաստիկ իրերի, բնափայտի մշակման ու փայտե արտադրատեսակների, կահույքի և սարքավորանքի արտադրության) և էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը:

Քաջարան քաղաքը

Քաջարան քաղաքը (2008թ. տարեվերջին՝ 8.5 հազ. բնակիչ, գտնվում է Երևանից 327 կմ հեռավորության վրա) հանրապետության գունավոր մետալուրգիայի կենտրոնն է՝ պղնձի և մոլիբդենի հզոր հումքային բազա հանդիսացող հազվագյուտ հանքավայրի շահագործման հիման վրա:

Տնտեսության հիմնական և առաջատար ճյուղը հանքարդյունաբերությունն է: Քաղաքի տնտեսության մեջ իր բաժինն ունի նաև մշակող արդյունաբերությունը, որի մեջ հատկապես առանձնանում են սննդամթերքի և պատրաստի մետաղե արտադրատեսակների արտադրությունը:

Գորիս քաղաքը

Գորիս քաղաքը (2008թ. տարեվերջին՝ 23.0 հազ. բնակիչ) հիմնադրվել է 1870թ.՝ որպես Ելիզավետպոլի նահանգի Ջանգեզուր գավառի կենտրոն: Գտնվում է Երևան քաղաքից 236 կմ հեռավորության վրա:

Վարարակն գետը հին ու նոր քաղաքների «սահմանն» է: Գետի աջ ափին կանաչապատ քաղաքն է, ձախ ափին՝ քարե բուրգերի ու հրաբխային ապարների սյուների լաբիրինթոսը:

Տնտեսության հիմնական ճյուղն **արդյունաբերությունն** է: Հիմնականում զարգացած են էլեկտրաէներգիայի արտադրությունը, սննդամթերքի, մանածագործական արտադրատեսակների, կարի, բնափայտի մշակման ու փայտե արտադրատեսակների և էլեկտրասարքավորանքի արտադրությունները :

Միսիան քաղաք

Միսիան քաղաքի (2008թ. տարեվերջին՝ 16.7 հազ. բնակիչ): Գտնվում է Երևան քաղաքից 206 կմ հեռավորության վրա:

Տնտեսության ծավալում գերակշռողը **էլեկտրաէներգիայի** արտադրությունն է, որոշակի տեսակարար կշիռ ունեն նաև սննդամթերքի և այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրությունները:

Դաստակերտ քաղաք

Դաստակերտ քաղաքում (2008թ. տարեվերջին՝ 0.3 հազ. բնակիչ): Գտնվում է Երևանից 226 կմ հեռավորության վրա: Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում պղնձի և մոլիբդենի հանքերը վերագործարկելու համար:

Մեղրի քաղաք

Մեղրի քաղաքը (2008 թ. տարեվերջին՝ 4.9 հազ. բնակիչ) յուրահատուկ «կենդանի» թանգարան է, քաղաքի թաղամասերը «վեր են մազլցում» քարոտ լանջերով: Գտնվում է Երևանից 373 կմ հեռավորության վրա:

Մեղրու ամրոցի մասին առաջին հիշատակությունը վերաբերվում է 1083թ.:

Քաղաքում պահպանվել են XVII դարում կառուցված եկեղեցիներ:

Տնտեսության ընդհանուր ծավալում գերակշռողը **մշակող արդյունաբերությունն** է: Որոշակի տեսակարար կշիռ ունեն էլեկտրաէներգիայի և մրգերի պահածոների ու հյութերի արտադրությունը:

Ագարակ քաղաք

Ագարակ քաղաքի (2008 թ. տարեվերջին՝ 4.8 հազ. բնակիչ) տնտեսության զարգացումը կապված է պղնձամոլիբդենային արտադրության հետ: Ագարակում է գտնվում Հայաստան - Իրան սահմանային և մաքսային կետերը: Գտնվում է Երևանից 385 կմ հեռավորության վրա:

Տնտեսության առաջատար ճյուղը **հանքարդյունաբերությունն** է, որից կարևորագույնը գունավոր մետաղների արդյունահանումն է:

Քաղաքի տնտեսության զարգացումը կապված է պղնձամոլիբդենային արտադրության հետ:

ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը ¹	
		2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ	2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ
Կապան	ք. Կապան	45545	45544
Քաջարան	ք. Քաջարան	4840	8489
Գորիս	ք. Գորիս	23048	23019
Մեղրի	ք. Մեղրի	306	4780
Ագարակ	ք. Ագարակ	4801	4872
Սիսիան	ք. Սիսիան	16665	16680
Դաստակերտ	ք. Դաստակերտ	8487	301

¹ ՀՀ Սյունիքի մարզի քաղաքային համայնքների բնակչության թվաքանակը ներկայացվել է ընթացիկ հաշվառմամբ:

ԳՑՈՒՂԱԿԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐ

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը ²	
			2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ	2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ
1	Ագարակ		179	180
2	Ալվանք		360	357
3	Ախլաթյան		506	497
4	Ակներ		1357	1325
5	Աղիտու		274	304
6	Աղվանի		89	87
7	Աճանան		153	156
8	Անգեղակոթ		2039	2054
9	Անտառաշատ		109	120
10	Աշոտավան		644	644
11	Առաջաձոր		174	171
12	Արավուս		209	227
13	Արծվանիկ		567	580
14	Արևիս		141	140
15	Բալաք		220	221
16	Բարձրավան		178	177
17	Բնունիս		190	189
18	Բոնակոթ		2386	2385
19	Գեղանուշ	•Գեղանուշ •Գոմարան	297	293
20	Գեղի	•Գեղի •Գեղավանք •Կարդ •Կիցք •Վերին •Գեղավանք) •Քարուտ	146	136
21	Գետաթաղ		221	220
22	Գորայք		570	579
23	Գուղեմնիս		40	40
24	Դավիթ Բեկ		813	814
25	Դարբաս	•Դարբաս •Շամբ	1271	1261
26	Եղեգ		117	107
27	Եղվարդ		268	273
28	Թանահատ		75	77
29	Թասիկ		294	295
30	Իշխանասար		253	266
31	Լեհվազ		571	587
32	Լեռնաձոր	•Լեռնաձոր •Կավճուտ •Մուսալլամ •Ներքին Գիրաթաղ •Վերին իրաթաղ	551	530
33	Լիճք		144	160
34	Լձեն		179	177

² ՀՀ Սյունիքի մարզի գյուղական համայնքների այս տվյալների սկզբնաղբյուրը՝ գյուղական համայնքների կողմից տարեկան կտրվածքով ներկայացվող «Գյուղական բնակչության սեռատարիքային կազմը» պետական վիճակագրական հաշվետվություններն են: Այդ սկզբնաղբյուրներով ՀՀ 866 գյուղական համայնքների մշտական բնակչության թվաքանակների հանրագումարը՝ ամբողջությամբ և ըստ մարզերի ունի որոշակի շեղում բնակչության ընթացիկ հաշվառման համանուն տվյալներից, որոնք խարսխված են ՀՀ արդարադատության նախարարության և ՀՀ կառավարությանն առընթեր ՀՀ ոստիկանության վարչական ռեգիստրների տվյալների վրա (շեղումը՝ 01.01.2009թ.-ի դրությամբ ՀՀ մասշտաբով՝ կազմել է +5.4%): Շեղումը հիմնականում պայմանավորված է գյուղական համայնքների միջև խնդրո առարկա տեղեկատվության փոխանակման, համադրման և անվանական տվյալների մակարդակով ստուգաճշտման համակարգի բացակայությամբ:

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը ²	
			2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ	2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ
35	Լոր		418	419
36	Խորանց		58	58
37	Խնածախ		1100	1080
38	Խնձորեսկ		2146	2196
39	Խոզնավար		413	404
40	Խոտ		1029	1031
41	Ծավ	•Ծավ •Շիշկերտ	376	368
42	Ծղուկ		453	453
43	Կաղնուտ		93	108
44	Կարճևան		273	297
45	Կոռնիձոր		1297	1310
46	Կուրիս		79	68
47	Հալիձոր		634	634
48	Հարթաշեն		775	707
49	Հարժիս		1013	1014
50	Հացավան		268	278
51	Ձորաստան		71	64
52	Ճակատեն		142	136
53	Մուցք		375	375
54	Ներքին Խնձորեսկ		312	317
55	Ներքին Խոտանան		73	75
56	Ներքին Հանդ		75	78
57	Նժդեհ	•Նժդեհ •Ցղունի	201	202
58	Նորաշենիկ		115	113
59	Նորավան		529	522
60	Նոր Աստղաբերդ	•Նոր Աստղաբերդ •Աջաբաջ •Գետիշեն •Ոչեթի	72	79
61	Նոնաձոր		145	146
62	Շաղատ		1191	1204
63	Շաքի		1603	1609
64	Շենաթաղ		421	420
65	Շիկահող		184	178
66	Շինուհայր		2898	2895
67	Շվանիձոր		282	308
68	Շրվենանց		65	67
69	Շուռնուխ	•Շուռնուխ •Աղբուլաղ •Վանանդ •Ձորակ	208	204
70	Որոտան (Գորիսի տարածաշրջան)		291	305
71	Որոտան (Միսիանի տարածաշրջան)		298	302
72	Չափնի		59	59
73	Սալվարդ		401	401
74	Սառնակունք		545	548
75	Սյունիք	•Սյունիք •Բարգուշատ •Դիցմայրի •Խորձոր •Սգնակ	1256	1300
76	Սպանդարյան		480	484
77	Սվարանց		286	322
78	Սրաշեն		92	91

	Համայնքի անվանումը	Բնակավայրի անվանումը	Մշտական բնակչության թվաքանակը ²	
			2008թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ	2009թ. հունվարի 1-ի դրությամբ, մարդ
79	Սևաքար		98	103
80	Վահրավար		55	53
81	Վաղատին		746	751
82	Վաղատուր		469	474
83	Վանեք		73	73
84	Վարդանիձոր	•Վարդանիձորիս •Այգեձոր •Թխկուտ (Մարայգամի)	285	280
85	Վարդավանք		107	104
86	Վերին Խոտանան		193	203
87	Վերիշեն		2509	2521
88	Տաթև		892	910
89	Տանձավեր		208	214
90	Տանձատափ		100	99
91	Տաշտուն		137	132
92	Տավրուս		89	90
93	Տեղ		2510	2515
94	Տոլորս		444	450
95	Տորունիք		165	163
96	Ուժանիս		89	86
97	Ույծ		571	582
98	Քաշունի		30	27
99	Քաջարան		190	204
100	Քարահունջ		1302	1304
101	Քարաշեն		635	640
102	Օխտար		114	102

**ՀՀ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ 10 000 ԲՆԱԿԻՉ ՈՒՆԵՑՈՂ ԹԱՂԱՅԻՆ
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ ՄԻ ՇԱՐՔ ԲԼՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐ, 2008թ.**

	Ընդամենը	նրանցից՝	
		կանայք ¹	տղամարդիկ ¹
Բնակչությունը, մարդ	10000	5044	4956
Ծնվածներ, մարդ	115	56	59
Մահացածներ, մարդ	80	37	43
Ամուսնություններ	48	X	X
Ամուսնալուծություններ	8	X	X
Մեկ բնակչի ապահովվածությունն ընդհանուր բնակմակերեսով, քառ.մ	23.5	X	X
Կրթության ոլորտ. հաճախումը կրթօջախներ, մարդ՝			
նախադպրոցական	232	115	117
հանրակրթական	1193	593	600
երաժշտական, արվեստի, գեղարվեստի դպրոցներ, մանկապատանեկան-ստեղծագործական կենտրոններ	135	95	40
նախնական մասնագիտական (արհեստագործական)	10	3	7
միջին մասնագիտական	105	61	44
բարձրագույն մասնագիտական	161	94	67
Առողջապահության ոլորտ՝			
հաճախել են պոլիկլինիկական տարվա ընթացքում (հաճախումների քանակը)	43600	...	...
Մարզիկներ, մարդ	122	18	104
Զբաղվածներ, մարդ	3489	...	...
նրանցից՝ գիտական հիմնարկներում	-	-	-
նրանցից՝ գիտության դոկտոր	-	-	-
գիտության թեկնածուներ	-	-	-
ուսուցիչներ	164	132	32
բժիշկներ	20	...	...
միջին բուժանձնակազմ	53	...	...
Գործազուրկներ /պաշտոնապես գրանցված/, մարդ	488	343	145
Մոցիայական ապահովության ոլորտ			
ընդամենը կենսաթոշակատուներ, տարեվերջի դրությամբ, մարդ	1684	...	...
աղքատության ընտանեկան նպաստ և միանվագ դրամական օգնություն ստացող ընտանիքներ	342	X	X
Հաճախումների քանակը տարվա ընթացքում			
գրադարան	37320	...	...
թատրոն	1452	...	...
համերգ	-	-	-
թանգարան	314	...	...
Իրավական ոլորտ			
հանցագործության դեպքերի քանակը, տարվա ընթացքում	18	X	X
այդ թվում՝ ոչ մեծ ծանրության	5	X	X
միջին ծանրության	5	X	X
ծանր	8	X	X
առանձնապես ծանր	0.0	X	X

¹ Ցուցանիշները հաշվարկային են: